



STOLTA STAD
Redaktör: LASSE SÖDERGREN
Tfn: 011-200 151



När brandkåren kom på plats var västra Rådhusvinden ett flammande eldhav. Branden hade även fått fäste i den översta våningen på västra hushalvan.

Idagens Stolta Stad går vi först tillbaka till 40-talet, till en händelse som kunde ha inneburit en katastrof för stadens stolthet. Vi har även stannat till vid ett välbekant kvarter, där bilderna kan berätta om utvecklingens gång på 60-



Omkring klockan 14 hade brandkåren fått bukt med branden. Det som slutligen räddade Rådhuset var vindens brandbotten.



Den 27 maj 1942. Vid branden, vilken hade ett explosionsartat förlopp, samlades mängder med nyfikna runt Rådhuset.

När Rådhuset stod i brand

LASSE SÖDERGREN
Norrköping

Stadens Rådhus är en byggnad som vi Norrköpingsbor kan vara stolta över. Men för 55 år sedan var katastrofen nära.

Då drabbades Rådhuset av en brand, som först efter en viss möda kunde begränsas till de västra delarna.

Rådhuset är en byggnad som vi nästan tar för givet. Ritat av arkitekten Isac Clason har det dominerat omgivningen vid Tyska torget sedan 1910.

Larm per telefon

Men onsdagen den 27 maj 1942 var det många som befarade att Rådhusets saga var över.

Branden bröt ut på morgonen och

brandkåren fick larmet per telefon 09.48. Norrköpings Tidningar, då en eftermiddagstidning, rapporterade att brandkåren först ryckte ut med tre vagnar, men ganska snabbt sattes all tillgänglig personal in för att bekämpa branden.

Dessutom inkallades reservbrandkåren, militär och Rådhusets egen luftskyddsbrandkår.

Väl på plats konstaterades att den västra Rådhusvinden var ett flammande eldhav. Branden hade även fått fäste i översta våningen på den västra hushalvan.

Området runt Rådhuset fylldes snabbt av nyfikna Norrköpingsbor. Branden syntes också långt ut i stadens ytterområden.

Samtidigt fanns det en fara för att byggnader i den direkta närheten skulle antändas. Och från den övertända vinden regnade kolnade stockar, takplåt och tegelpannor ned på trottoaren och på

bakgården.

Hettan intensiv

Branden bekämpades från flera håll och samtliga brandstegar restes mot väggarna. Enligt NT:s utsände hade brandmännen på stegarna ett svårt jobb, då hettan från eldslågorna var intensiv.

"Brandmanskapet utträttade på flera platser veritabla hjältedåd i det sprakande flamhavet", skrev tidningen.

Att få bukt med branden var till en början besvärligt eftersom vattentrycket i slangarna var dåligt. Effekten blev bättre sedan motorpumpar kopplats in.

Förutom slangbesprutning på fasaden, drogs även slangar för att bekämpa branden inifrån själva Rådhuset.

Omkring klockan 14 hade brandkåren fått bukt med branden och det som slutligen räddade byggnaden var vindens

brandbotten.

Den troliga orsaken till branden var soteld i en skorsten. Vid förödelens förstördes en närmast ovärdelig kulturskatt, jättemålningen Davids orkester, en altarmålning av konstnären Pehr Hörberg.

Likt en fågel Fenix

Målningen hade skänkts till Hedvigs kyrka av brukspatron Christian Eberstein.

Även skadorna på Rådhuset var avsevärda, men en återuppbyggnad satte genast igång.

I november samma år flaggades för nya takstolar vid den avbrända delen av Rådhuset och 1943 var den omfattande restaureringen färdig.

Likt en fågel Fenix hade stadens rådhus återuppstått ur lågorna. □



Då. Bråddgatan, sedd mot norr, i slutet på 50-talet. Till vänster Nords Sängklädesaffär, följt av det Janckeska huset och ytterligare en gammal byggnad. Den senare rymde en möbelfirma.

Bråddgatans förvandling

LASSE SÖDERGREN
Norrköping

Ett av våra syften med Stolta Stad är att visa på den förändring som innerstan har genomgått. Idag har vi stannat till vid ett välkänt kvarter längs Bråddgatan, där förvandlingen var total på 60-talet.

Kvarteret i fråga är Enväldet och förknippas idag främst med det Ringborgska huset. Men även med de fyra punkthusen och höghuset som bland annat rymmer Restaurang Palace.

Innan den stora förändringen återfanns här bland annat Nords sängklädesaffär och det så kallade Janckeska huset med tillhörande trädgård ut mot Strömmen.

I kvarteret fanns även mindre affärer, exempelvis en möbelfirma, ett kafé, en frisersalong och en pälsaffär. Det Janckeska huset, uppfört på 1700-talet, rymde på minnen från senare hälften av samma sekel, då det fungerade som bostad åt Fredrik Jancke, en av stadens mest framstående industriledare vid övergången till 1800-talet.

Jancke drev bland annat textilproduktion i den så kallade Stenhusfabriken, vilken låg granne med hans eget bostadshus.

Men de gamla byggnaderna stod i vägen för det nya Norrköping. Och i början på 60-talet skrev NT om den förslumning som kvarteret genomgått.

Under en längre period hade flera av husen stått tomma, vilket verkade lockande på, vad tidningen kallade, "ljusskygga element".

De flesta av fastigheterna köptes upp av Armerad Betong. Ansökan om rivningslov lämnades in och efterhand kunde husen rivas.

Dock inte det Janckeska huset som plockades ned och räddades för eftervärlden av Föreningen Gamla Norrköping. Men det magasin vari den nedplockade byggnaden förvarades brann senare ned. Att rädda det Janckeska huset hade varit förgäves.

Längs Strömmen växte efterhand nya, moderna punkthus upp. Det dominerande inslaget var höghuset på åtta våningar. De nya kvarteren gavs namnet Teatercity och längs Strömmen fick Norrköpingsborna ett nytt



Foto: INGVAR ANEHED

Bråddgatan i juni 1964. Förändringens vind sveper genom kvarteret Enväldet och ett av de totalt fyra moderna punkthusen är under byggnation.



Foto: HÅKAN SJÖSTRÖM

Nu. Samma vy idag. Kvarteret förknippas idag med de moderna kontorshusen och höghuset som bland annat rymmer Restaurang Palace.